

Teofania
teologické vydavateľstvo a kníhkupectvo

Dana Hanesová

NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA
V ŠKOLÁCH

3. čiast. revid. vydanie

Ružomberok 2011

Vydala Katedra teologie a katechetiky v spolupráci s Teofanioiu.
www.teofania.sk

Autor: © Doc. PaedDr. Dana Hanesová, PhD.

V r. 2005 recenzovali:

PhDr. Libuša Gajdošová, CSc.
mim. prof. ThDr. Pavel Procházka, PhD.

3. čiast. revidované vydanie 2011

Obsah

Skratky biblických kníh	7
Zoznam definícií	8
Zoznam obrázkov.....	8
Zoznam grafov a tabuliek	8
Zoznam motivačných blokov	9
Zoznam informatívnych blokov	10
Predhovor.....	11
1 CHARAKTERISTIKA NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY	13
1.1 POJMOVÝ KONTEXT NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY	13
1.2 DEFINÍCIA A PREDMET NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY	15
1.3 FORMY NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
1.4 NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA V ŠKOLÁCH	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
2 DIDAKTIKA NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
2.1 DIDAKTIKA NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY A PEDAGOGICKÉ VEDY	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
2.1.1 <i>Súčasná pedagogika</i>	<i>Chyba! Záložka nie je definovaná.</i>
2.1.2 <i>Všeobecná didaktika</i>	<i>Chyba! Záložka nie je definovaná.</i>
2.1.3 <i>Predmetová didaktika</i>	<i>Chyba! Záložka nie je definovaná.</i>
2.1.4 <i>Didaktika náboženskej výchovy</i>	<i>Chyba! Záložka nie je definovaná.</i>
2.2 DIDAKTIKA NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY A KATECHETIKA	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
2.2.1 <i>Charakteristika katechetiky</i>	<i>Chyba! Záložka nie je definovaná.</i>
2.2.2 <i>Vzťah pedagogických vied a katechetiky</i>	<i>Chyba! Záložka nie je definovaná.</i>
2.2.3 <i>Vzťah katechetiky a didaktiky náboženskej výchovy</i>	<i>Chyba! Záložka nie je definovaná.</i>
3 NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA AKO VYUČOVACÍ PREDMET	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
3.1 DIACHRÓNNY ASPEKT (HISTORICKÝ VÝVOJ)	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
3.2 SYNCHRÓNNY ASPEKT (SÚČASNÁ SITUÁCIA VO SVETE).....	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
3.2.1 <i>Náboženská výchova – konfesijný/nekonfesijný predmet</i>	<i>Chyba! Záložka nie je definovaná.</i>
3.2.2 <i>Náboženská výchova – povinný/výberový vyučovací predmet</i> ...	<i>Chyba! Záložka nie je definovaná.</i>
4 NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA A JEJ MEDZIPREDMETOVÉ VZŤAHY	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
4.1 MODEL Y MEDZIPREDMETOVÝCH VZŤAHOV	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
4.2 MEDZIPREDMETOVÉ VZŤAHY PREDMETU „NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA“	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
4.3 ARGUMENTY ZA A PROTI MEDZIPREDMETOVÝM VZŤAHOM	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
5 UČITEĽ NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
5.1 UČITEĽ NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY – KRESŤAN.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
5.1.1 <i>Vzťah k Bohu</i>	<i>Chyba! Záložka nie je definovaná.</i>
5.1.2 <i>Vzťah k sebe</i>	<i>Chyba! Záložka nie je definovaná.</i>
5.1.3 <i>Vzťah k iným</i>	<i>Chyba! Záložka nie je definovaná.</i>
5.2 UČITEĽ NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY – PEDAGÓG	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
5.3 UČITEĽ NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY – ODBORNÍK V TEOLÓGII	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
5.4 PRÍPRAVA UČITEĽOV NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

- 5.4.1 *Inštitúcie pripravujúce učiteľov náboženstva v Slovenskej republike* **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 5.4.2 *Príprava učiteľov náboženskej výchovy v zahraničí* **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 5.5 **UČITEĽ NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY PO ABSOLVOVANÍ ŠTÚDIA** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 5.5.1 *Obdobie bezprostredne po ukončení štúdia* **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 5.5.2 *Obdobie po „zábehu“ – učiteľ v rutinnej práci výučby náboženskej výchovy* .. **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 5.6 **POTREBY UČITEĽOV NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY V PRAXI** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 6 DIEŤA – SUBJEKT NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 6.1 **VÝVIN DIEŤAĽA PODĽA SEKULÁRNYCH TEÓRIÍ** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 6.1.1 *Kognitívny a morálny vývin podľa J. Piageta* **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 6.1.2 *Stupne intelektuálno-etického vývinu osobnosti podľa Williama Perryho* ... **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 6.1.3 *Psychoanalytický vývin podľa Erika Eriksona* **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 6.1.4 *Princípy aplikácie vývinovej psychológie v katechetickej praxi* **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 6.2 **KRESŤANSKÝ POHĽAD NA DIEŤA** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 6.3 **POTREBY DIEŤAĽA** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 6.4 **ZMIEŠANÉ SKUPINY DETÍ NA HODINÁCH NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 6.5 **DETI SO ŠPECIÁLNYMI POTREBAMI NA HODINÁCH NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 7 PRÁCA UČITEĽA NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY S OHĽADOM NA VÝVINOVÉ OBDOBIA**
CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
- 7.1 *KOJENCI A BATOLATÁ: „VIERA AKO DÔVERA“* **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 7.2 *PREDŠKOLSKÝ VEK: „VIERA AKO VZŤAH“* **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 7.3 *MLADŠÍ ŠKOLSKÝ VEK: „ZDÔVODNENÁ VIERA“* **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 7.4 *OBDOBIE PUBESCENCIE: „PÝTAJÚCA SA VIERA“* **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 7.5 *OBDOBIE ADOLESCENCIE: „VIERA A JA“* **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 8 ROZVOJ DETSKEJ VIERY** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 8.1 **ELKINDOV POHĽAD NA VÝVIN NÁBOŽENSKÉHO MYSLENIA DETÍ** . **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 8.2 **OSEROV VÝVOJ NÁBOŽENSKÉHO (V ZMYSLE MORÁLNEHO) MYSLENIA** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 8.3 **WESTERHOFFOV SKÚSENOSTNÝ MODEL VIERY** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 8.4 **GILLESPIEH SOCIÁLNY MODEL VIERY** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 8.5 **FOWLEROVE STUPNE VIERY** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 8.6 **HODNOTENIE VYŠŠIE UVEDENÝCH TEÓRIÍ** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 9 CIELE NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 9.1 **HLAVNÝ CIEĽ NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 9.1.1 *Hlavný cieľ v krajinách s voľiteľnou náboženskou výchovou*.... **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 9.1.2 *Hlavný cieľ v krajinách s povinnou náboženskou výchovou* **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 9.2 **HOLISTICKÝ PRÍSTUP A ČIASTKOVÉ CIELE NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 9.2.1 *Pedagogické hľadisko* **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 9.2.2 *Katechetické hľadisko* **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 9.2.3 *Reálne ciele zistené v prieskume* **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 9.3 **KURIKULÁRNE CIELE** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 10 UČIVO PREDMETU „NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA“**... **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 10.1 **UČEBNÉ PLÁNY** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 10.2 **UČEBNÉ OSNOVY** **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 10.2.1 *Spôsoby osnovania* **Chyba! Záložka nie je definovaná.**
- 10.2.2 *Prístupy k tvorbe učebných osnov náboženskej výchovy z obsahového hľadiska*.... **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

- 10.3 UČEBNICA NA HODINÁCH NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 11 PROCES VYUČOVANIA NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVYCHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 11.1 VYUČOVANIE PREDMETU „NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA“ **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 11.2 VSTUPY DO VYUČOVACIEHO PROCESU NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 11.3 VÝSTUPY Z VYUČOVACIEHO PROCESU NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 11.3.1 *Efekty vyučovacieho predmetu „náboženská výchova“ Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 11.3.2 *Výsledky vyučovacieho predmetu „náboženská výchova“ Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 12 DIDAKTICKÉ ZÁSADY V RÁMCI NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVYCHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 12.1 ZÁSADA PRIMERANOSTI A INDIVIDUÁLNEHO PRÍSTUPU**CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 12.2 ZÁSADA SYSTEMATICKOSTI A POSTUPNOSTI.....**CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 12.3 ZÁSADA NÁZORNOSTI.....**CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 12.4 ZÁSADA SPOJENIA TEÓRIE S PRAXOU**CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 12.5 ZÁSADA AKTIVITY A UVEDOMENOSTI.....**CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 13 METÓDY VYUČOVANIA PREDMETU „NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA“ ... CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 13.1 METÓDY NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY PODĽA PRAMEŇA ZÍSKAVANIA INFORMÁCIÍ **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 13.1.1 *Slovné metódy..... Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.1.2 *Názorné metódy..... Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.1.3 *Praktické metódy..... Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.2 METÓDY NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY Z PROCESUÁLNEHO HĽADISKA ... **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 13.2.1 *Motivačné metódy Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.2.2 *Expozičné metódy..... Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.2.3 *Fixačné metódy Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.2.4 *Diagnostické metódy Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.2.5 *Aplikačné metódy Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.3 METÓDY NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY Z PSYCHOLOGICKÉHO HĽADISKA **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 13.4 APLIKÁCIA VYUČOVACÍCH METÓD **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 13.5 CHARAKTERISTIKA KONKRÉTNÝCH VYUČOVACÍCH METÓD **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 13.5.1 *Heuristické učenie sa vedené učiteľom Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.5.2 *Učenie sa v centrách Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.5.3 *Využívanie hudby na hodinách náboženskej výchovy..... Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.5.4 *Učenie sa naspamäť..... Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.5.5 *Učenie sa založené na zdrojoch Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.5.6 *Tvorba máp mysle Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.5.7 *Hry na hodinách náboženskej výchovy..... Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.5.8 *Využitie dramatickej výchovy na hodinách náboženskej výchovy Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.5.9 *Motivačné metódy pre 14 - 16-ročných..... Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.5.10 *Ako učiť náboženskú výchovu študentov starších než 16 rokov..... Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.5.11 *Ako učiť náboženstvo v triede detí s rôznymi schopnosťami? Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 13.5.12 *Práca s deťmi so špeciálnymi učebnými potrebami Chyba! Záložka nie je definovaná.*
- 14 HMOTNÉ DIDAKTICKÉ PROSTRIEDKY CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**
- 14.1 UČEBNÉ POMÔCKY NA HODINÁCH NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY **CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.**

14.2 DIDAKTICKÁ TECHNIKA NA HODINÁCH NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

14.3 VYUŽÍVANIE HMOTNÝCH DIDAKTICKÝCH PROSTRIEDKOV V PRAXI.. CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

15 ORGANIZAČNÉ FORMY V RÁMCI NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

15.1 ORGANIZAČNÉ FORMY V UŽŠOM ZMYSLE..... CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

15.1.1 Z hľadiska vzťahu k osobnosti žiaka..... Chyba! Záložka nie je definovaná.

15.1.2 Podľa charakteru prostredia..... Chyba! Záložka nie je definovaná.

15.1.3 Podľa dĺžky trvania Chyba! Záložka nie je definovaná.

15.2 ORGANIZAČNÉ FORMY V ŠIRŠOM ZMYSLE..... CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

15.2.1 Direktívna forma vyučovania predmetu „náboženská výchova” Chyba! Záložka nie je definovaná.

15.2.2 Otvorené vyučovanie predmetu „náboženská výchova” Chyba! Záložka nie je definovaná.

15.2.3 Súčasná koncepcia vyučovania predmetu „náboženská výchova” Chyba! Záložka nie je definovaná.

16 PRÍPRAVA UČITEĽA NA VYUČOVANIE CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

16.1 DLHODOBÁ PRÍPRAVA UČITEĽA NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

16.2 KRÁTKODOBÁ PRÍPRAVA UČITEĽA NA VYUČOVACIU HODINU .. CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

17 DISCIPLÍNA NA HODINÁCH NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

17.1 CHARAKTERISTIKA DISCIPLÍNY CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

17.2 FAKTORY DISCIPLINOVANOSTI DETÍ POČAS NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

17.3 METÓDY VÝCHOVY K DISCIPLÍNE NA HODINÁCH NÁBOŽENSTVA CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

17.4 PREVENCIA DISCIPLINÁRNYCH PROBLÉMOV CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

17.5 VZŤAH DOSPIEVAJÚCICH A UČITEĽA NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

18 NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA V KONTEXTE KREŠŤANSKÝCH ŠKÔL CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

18.1 HLAVNÁ ÚLOHA KREŠŤANSKÝCH ŠKÔL CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

18.2 VÝCHODISKÁ KREŠŤANSKÉHO VZDELÁVANIA..... CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

18.2.1 Teológia kresťanského vzdelávania Chyba! Záložka nie je definovaná.

18.2.2 História kresťanského vzdelávania Chyba! Záložka nie je definovaná.

18.2.3 Filozofia kresťanského vzdelávania Chyba! Záložka nie je definovaná.

18.2.4 Teória vyučovania v rámci kresťanského školstva Chyba! Záložka nie je definovaná.

18.3 DISKUSIA O POTREBE KREŠŤANSKÝCH ŠKÔL CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

18.3.1 Aké sú klady a zápory kresťanských škôl?..... Chyba! Záložka nie je definovaná.

18.3.2 Prečo rodičia prihlasujú deti do kresťanských škôl? Chyba! Záložka nie je definovaná.

18.3.3 Čo kresťanské školy nemôžu urobiť pre dieťa? Chyba! Záložka nie je definovaná.

18.3.4 Aké sú rozhodujúce kritéria kvality jednotlivých kresťanských škôl? Chyba! Záložka nie je definovaná.

18.3.5 Sú kresťanské školy prepojené s reálnym svetom? Chyba! Záložka nie je definovaná.

18.3.6 Pozitívne výsledky kresťanského školstva..... Chyba! Záložka nie je definovaná.

Príloha.....202

Literatúra.....205

Register209

Zoznam skratiek biblických kníh

Stará zmluva

Prvá kniha Mojžišova - Genesis.....	1M
Druhá kniha Mojžišova - Exodus.....	2M
Tretia kniha Mojžišova - Leviticus	3M
Štvrtá kniha Mojžišova - Numeri	4M
Piata kniha Mojžišova - Deuteronomium.....	5M
Kniha Józuova	Joz
Sudcovia.....	Sud
Rut	Rut
Prvá kniha Samuelova.....	1S
Druhá kniha Samuelova	2S
Prvá kniha kráľov	1Kr
Druhá kniha kráľov	2Kr
Prvá kniha kronická.....	1Kron
Druhá kniha kronická	2Kron
Ezdráš	Ezd
Nehemiáš	Neh
Ester.....	Est
Kniha Jóbova.....	Job
Žalmy	Ž
Príslovia.....	Pr
Kazateľ	Kaz
Veľpieseň	Veľp
Izaiáš.....	Iz
Jeremiáš	Jer
Žalospevy	Žalosp
Ezechiel	Ez
Daniel	Dan
Ozeáš	Oz
Joel	Joel
Ámos	Am
Abdiáš.....	Abd
Jonáš	Jon
Micheáš	Mich
Nahum	Nah
Abakuk	Ab
Sofoniáš.....	Sof
Aggeus.....	Ag
Zachariáš	Zach
Malachiáš	Mal

Nová zmluva

Evanjelium podľa Matúša	Mt
Evanjelium podľa Marka.....	Mk
Evanjelium podľa Lukáša.....	Lk
Evanjelium podľa Jána.....	Jn
Skutky apoštolov	Sk
List Rimanom.....	R
Prvý list Korint'anom.....	1K
Druhý list Korint'anom.....	2K
List Galat'anom.....	G

List Efezanom	Ef
List Filipanom	F
List Kolosanom	Kol
Prvý list Tesaloničanom	1Tes
Druhý list Tesaloničanom	2Tes
Prvý list Timotejovi	1Tim
Druhý list Timotejovi	2Tim
List Títovi	Tit
List Filemonovi	Filem
List Hebrejom	Hb
List Jakobov	Jk
Prvý list Petrov	1Pt
Druhý list Petrov	2Pt
Prvý list Jánov	1Jn
Druhý list Jánov	2Jn
Tretí list Jánov	3Jn
List Júdov	Júd
Zjavenie Jána	Zj

Zoznam definícií

Porad. č.:	kapitola
Definícia (1): Personalizácia	1.1
Definícia (2): Socializácia	1.1
Definícia (3): Výchova	1.1
Definícia (4): Náboženská výchova	1.2
Definícia (5): Všeobecná didaktika	2.1.2
Definícia (6): Didaktika náboženskej výchovy	2.1.4
Definícia (7): Katechetika	2.2
Definícia (8): Formálna katechetika	2.2.1
Definícia (9): Hlavný cieľ náboženskej výchovy kojencov a batoliat	7.1
Definícia (10): Hlavný cieľ náboženskej výchovy detí v predškolskom veku	7.2
Definícia (11): Hlavný cieľ náboženskej výchovy detí v mladšom školskom veku	7.3
Definícia (12): Westerhoffovo ponímanie obrátenia	8.3
Definícia (13): Fowlerovo ponímanie obrátenia	8.5
Definícia (14): Hlavný cieľ náboženskej výchovy	9.1.1
Definícia (15): Učivo	10
Definícia (16): Vzdelávanie	11
Definícia (17): Vyučovanie	11.1
Definícia (18): Vyučovacia metóda	13
Definícia (19): Organizačné formy	15.1
Definícia (20): Disciplína	17.1

Zoznam obrázkov

Obr. č. 1: Pojmový kontext náboženskej výchovy	1.2
Obr. č. 2: Pedagogika a didaktika	2.1.2
Obr. č. 3: Predmetová didaktika	2.1.3
Obr. č. 4: Miesto katechetiky v systéme teologických vied	2.2.1
Obr. č. 5: Vzťah didaktiky náboženskej výchovy, katechetiky a pedagogiky	2.2.3
Obr. č. 6: Náboženská výchova v štátnych školách v rôznych skupinách štátov	3.2
Obr. č. 7: Pozícia náboženskej výchovy v Anglicku	3.2.1
Obr. č. 8: Klasifikácia cieľov náboženskej výchovy podľa E. Muchovej	9
Obr. č. 9: Transformácia obsahov na vyučovací predmet	10
Obr. č. 10: Interakčný model vyučovania náboženstva	11.1

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Prehľad vyučovania náboženskej NV/EV v EÚ	3.2.2
Tab. č. 2: Počet žiakov navštevujúcich NV a EV v r. 1995/1996	3.2.2
Tab. č. 3: Počet žiakov navštevujúcich NV a EV v r.2000/2001	3.2.2
Tab. č. 4: Počet žiakov navštevujúcich NV a EV v r.2004/2005	3.2.2
Tab. č. 5: Piagetove stupne kognitívneho vývinu detí	6.1.1
Tab. č. 6: Piagetova teória dvoch stupňov morálneho vývinu	6.1.1
Tab. č. 7: Charakteristika kojencov a batoliat	7.1
Tab. č. 8: Charakteristika predškolského veku	7.2
Tab. č. 9: Charakteristika mladšieho školského veku	7.3
Tab. č. 10: Charakteristika pubescencie	7.4

Zoznam motivačných blokov

(1) Dôraz na slovný prejav učiteľa	5.2
(2) Ako pracovať so vzdorovitým dieťaťom podľa J. Dobsona	6.4
(3) Hodnotenie učiteľom prostredníctvom hodnotiacich záznamov a portfólií	11.3.2
(4) Príklady hodnotení náboženskej výchovy	11.3.2

(5) Spojenie teórie s praxou v náboženskej výchove	12.4
(6) Príklady súčinnosti témy a metód	13
(7) Princípy používania Biblie počas vyučovania	13.4
(8) Využívanie vyučovacích metód v praxi	13.4
(9) Príklad použitia metódy učenia založeného na zdrojoch	13.5.5
(10) Príklady využitia tvorivej dramatiky	13.5.8
(11) Ako naučiť študentov navzájom sa počúvať počas diskusie	13.5.9
(12) Ponuka materiálov a techník práce pre učiteľov náboženstva	14.1
(13) Prvky vyučovacej hodiny podľa M. Jungovej	15.1.3
(14) Moderné metódy a prostriedky v praxi katolíckej náboženskej výchovy	15.2.3
(15) Príprava na vyučovanie podľa J. Smolíka	16.2
(16) Ukážka osnov písomnej prípravy na vyučovaciu hodinu	16.2
(17) Modlitba učiteľa náboženskej výchovy za deti	17.4
(18) Možnosti služby kresťanských škôl	18.3.5

Zoznam informatívnych blokov

(1) Vzťahy medzi katechetikou a pedagogikou v dejinách a v súčasnosti	2.2.2
(2) Konsenzuálne osnovy náboženstva v Anglicku	3.2.2
(3) Skúsenosti z praxe škótskej náboženskej výchovy	3.2.2
(4) Dejiny náboženskej výchovy v Severnom Írsku	3.2.2
(5) Súčasnú kurikulum nemeckej náboženskej výchovy	3.2.2
(6) Volanie po reforme v USA - diskusia	3.2.2
(7) Ukážka kréda a cieľov americkej kresťanskej školy	3.2.2
(8) Argumenty amerických osobností za biblické kurikulum	3.2.2
(9) Dôraz juhoafríčanov na kresťanské vzdelávanie	3.2.2
(10) Komparácia niektorých faktov o NV a EV v SR.....	3.2.2
(11) Náboženská výchova v českých cirkevných školách	3.2.2
(12) Príprava a uplatnenie rímskokatolíckych katechétiiek	5.3
(13) Kurzy ponúkané v rámci štúdia náboženskej výchovy v Anglicku	5.4.2
(14) Čo si na učiteľoch náboženstva cení spoločnosť vo Veľkej Británii?	5.5.1
(15) Osobnostné charakteristiky v procese učenia sa.....	6.2
(16) Ciele náboženskej výchovy na cirkevných gymnáziách	9.3
(17) Používanie učebníc náboženstva v praxi	10.3
(18) Stručný prehľad prístupu rôznych prístupov učiteľov NV k metódam	13
(19) Vysvetlenie princípu máp mysle	13.5.5
(20) Zmeny v koncepcii a praxi katolíckej náboženskej výchovy	15.2.3
(21) Typy vývoja autority rodičov	17.2
(22) Výsledky práce kresťanských škôl	17.2

Predhovor k druhému vydaniu (2005)

Inštitucionalizovaná náboženská výchova má v našej spoločnosti zvláštne postavenie. Na jednej strane o jej potenciálnej dôležitosti svedčí fakt, že väčšina obyvateľstva Slovenskej republiky je kresťanského vierovyznania. Podľa sčítania ľudu v r. 1991 sa k viere prihlásilo 73% obyvateľstva Slovenskej republiky, 10% populácie bolo bez vyznania a 17% svoju vieru nepriznalo z dôvodu nerozhodnosti či ľahostajnosti k viere¹. V sčítaní ľudu v r. 2001 sa ku kresťanstvu prihlásilo 84% slovenskej populácie, 13% bolo bez vyznania a zvyšné 3% obyvateľstva sa prihlásilo k iným náboženstvám. Z tohto pohľadu je spracovanie problematiky školskej náboženskej výchovy ako jedného z faktorov vedúcich k slobodnému rozhodnutiu sa pre určité náboženstvo spoločensky významnou potrebou.

Na druhej strane výsledky niektorých empirických výskumov v Slovenskej republike² poukazujú na to, že náboženská výchova je v porovnaní s ostatnými vyučovacími predmetmi všeobecne na najnižších priečkach hierarchie obľúbenosti a náročnosti. Je potrebné skúmať, čo je príčinou tohto javu. Ide len o predsudok, alebo naozaj treba zmeniť postavenie náboženskej výchovy a urobiť niečo pre jej reálne zrovnoprávnenie s ostatnými predmetmi? Má však predpoklady dostať sa na vzdelávaciu úroveň, porovnateľnú s ostatnými predmetmi, za súčasných legislatívnych podmienok? Existujú nejaké lepšie spôsoby výučby, prístupu učiteľov náboženskej výchovy, prepojenia s praxou, porozumenia jednotlivým vekovým kategóriám a ich charakteristikám? Môže náboženská výchova so svojím vzácnym obsahom ako aj z didaktického hľadiska nadobudnúť postavenie rovnocenné ostatným vyučovacím predmetom? Ako prebieha výučba náboženskej výchovy v iných krajinách a kontinentoch? Na tieto a ďalšie otázky sa snaží odpovedať predkladaná publikácia. Ide o jej druhé, čiastočne prepracované vydanie, doplnené o súčasné informácie a zistenia. Jeho hlavné ciele, rovnako ako ciele prvého vydania, možno zhrnúť nasledovne:

- Zvýšiť status náboženskej výchovy zaradením jej didaktiky do štruktúry edukačných a teologických vied ako aj systémovým prístupom k zložkám jej výučbového procesu.
- Zdôrazniť významné postavenie náboženskej výchovy porovnaním minulých a súčasných systémov výučby náboženskej výchovy.
- Zvýšiť záujem o náboženskú výchovu v dôsledku aplikovania moderného didaktického prístupu k deťom a mládeži v jednotlivých ontogenetických obdobiach.

Z metodologického hľadiska sú v publikácii aplikované nasledujúce postupy:

- od všeobecného k špecifickému (od všeobecnej pedagogiky a jej definícií až k problematike predmetovej didaktiky);
- prepojenosť teórie s praxou;
- systémový prístup k javu, vrátane jeho historického a geografického kontextu.

Komu je publikácia určená?

- Predovšetkým by mala byť súčasťou vysokoškolskej prípravy budúcich učiteľov náboženskej výchovy, študentov katechetických katedier teologických fakúlt.

¹ ATLAS CIRKVI..., s. 61.

² HALMAI, M., SABOL, L. *Niektoré aspekty postojov žiakov a pedagógov k vyučovaniu Nv s EV...*, s. 93.

- Okrem toho ju môžu použiť katechéti, ktorí už náboženskú výchovu vyučujú, ako spôsob obnovovania či rozširovania svojich doterajších vedomostí a skúseností, a teda ďalšieho profesijného vzdelávania.
- Nielen katechéti, ale aj ostatní cirkevní pracovníci, zameraní na výchovnú prácu rôznych vekových kategórií, môžu využiť rôzne námety tejto knihy, napr. časť o metódach či formách práce.
- Odporúčame ju tiež rodičom detí, ktorí majú o náboženskú výchovu záujem, či ostatným učiteľom alebo riaditeľom škôl, ktorí nemajú dostatočný prehľad o tom, čo náboženská výchova ponúka a akým spôsobom súvisí s ostatnými činnosťami školy.

Štruktúra publikácie

Predkladaná publikácia je rozčlenená do 18 kapitol, ktoré možno zaradiť do dvoch základných častí:

- Všeobecná časť (kapitoly 1. – 8.), ktorá má charakter prevažne teoretický, historický a komparatívny.
- Špeciálna časť (kapitoly 9. – 18.), ktorá sa zaoberá konkrétnymi zložkami systému výučby, aplikovanými v praxi školskej náboženskej výchovy.

Práci s publikáciou môže napomôcť niekoľko organizátorov spracovania jej textu:

- *definície pojmov* - ich teoretický výklad;
- *informatívne bloky* - uvádzajú detailnejšie príklady riešenia danej problematiky v publikáciách rôznych autorov, vo výstupoch z rôznych výskumov a pod.;
- *motivačné bloky* - prinášajú učiteľom náboženstva námety, ktoré môžu podnecovať tvorivosť žiakov aj učiteľov počas hodín náboženskej výchovy;
- *tabuľky, obrázky* - prezentujú výsledky komparácie, prehľady, schémy a modely.

Pod'akovanie

V závere tejto časti by som chcela poďakovať ľuďom, ktorých mi daroval Boh, ktorí mi veľmi pomohli pri práci na predkladanom druhom rozšírenom vydaní tejto publikácie. Vyjadrujem úprimné poďakovanie recenzentom mim. prof. ThDr. Pavlovi Procházkovi, PhD. a PhDr. Libuši Gajdošovej, CSc. za ich rady a odporúčania. Tiež som vdáčná Daši Hanesovej za jazykovú úpravu textu a študentom katechetiky za ich cenné pripomienky k prvej verzii rukopisu. Uznanie za značnú pomoc pri orientácii v zahraničnej praxi náboženskej výchovy patrí hlavne mojej anglickej priateľke - učiteľke náboženskej výchovy B. Lordovej a ďalším učiteľom, ktorí mi umožnili zúčastniť sa ich hodín náboženstva v štátnych ako aj cirkevných slovenských a anglických školách. Za trpezlivú podporu ďakujem najmä svojej rodine a tiež kolegyni PaedDr. N. Brádňanskej.

Dôležitá poznámka autorky v r. 2011: Predložené 3. vydanie Náboženskej výchovy v školách je v podstate reedíciou jej 2. vydania z r. 2005 len s minimálnymi zásahmi. Na podnet niektorých pedagógov z r. 2005 boli urobené určité úpravy v pojmológii. Z 2. kapitoly Didaktika náboženskej výchovy boli pre neaktuálnosť vynechané niektoré časti zamerané na charakteristiku predmetovej didaktiky. Tretia kapitola s údajmi o náboženskej výchove v štátoch EÚ ako aj zoznam literatúry však v tejto publikácii ostali nezmenené (ako v r. 2005), čo znamená, že neobsahujú najnovšie informácie ani najnovšiu literatúru k danej téme.

1 CHARAKTERISTIKA NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY

Na to, aby sme mohli charakterizovať taký komplexný jav, akým náboženská výchova bezpochyby je, potrebujeme ju vnímať v celom jej obsahovom a pojmovom kontexte. Kvôli zachovaniu princípu „od všeobecného k špecifickému” budeme vychádzať z definícií, ktoré sa používajú vo všeobecnej pedagogike a všeobecnej didaktike. Nakoľko ide o pomerne rozsiahlu problematiku s možnosťou širokej škály prístupov a definícií, rozhodli sme sa vybrať na účely našej práce len niekoľko z nich.

1.1 POJMOVÝ KONTEXT NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY

Proces vymedzovania náboženskej výchovy začneme jej umiestnením do najvšeobecnejšieho kontextu. Ten môžeme popísať celkom jednoduchou úvahou, že človek musí od jednoduchej vegetácie (mám všetko potrebné na prežitie) dospieť ku skutočnej existencii (mám životný cieľ a vidím svoju úlohu). Ide o proces *inkulturácie*, keď sa človek vlastne stáva súčasťou spoločnosti a jej kultúry, a zúčastňuje sa na jej pretváraní a posúvaní vpred. Muchová³ rozlišuje v procese inkulturácie dve dimenzie: personalizáciu a socializáciu.

DEFINÍCIA (1): *Pod personalizáciou rozumieme rozvoj jedinca v skutočnú plnohodnotnú osobnosť, schopnú sebariadenia, sebaformovania, sebakontroly, uspojovanie najvyšších osobnostných potrieb).* Tento proces, v ktorom sa aktivizuje sám učiaci sa, zahŕňa aktívne učenie sa slobodnej voľbe, schopnosť rozhodovať sa a prevziať osobnú zodpovednosť.

Socializáciou myslíme utváranie človeka sociálnym prostredím, ku ktorému patrí aj škola a cirkev.

DEFINÍCIA (2): *Pod socializáciou môžeme rozumieť celospoločenský proces včleňovania jednotlivcov do ich komunity so špecifickou kultúrou*⁴.

Títo jednotlivci, žijúci najčastejšie v geografickej blízkosti, si ustanovujú pomerne stály sociálny poriadok, zahrňujúci práve spoločnú kultúru a zmysel skupinovej jednoty. Socializáciou sa teda myslí celý proces uvádzania a vrastania do spoločnosti, osvojovania si spoločenských požiadaviek a noriem jej príslušníkmi. Tradičným socializačným činiteľom je rodina, škola, spoločenské komunity, záujmové spoločenské organizácie, ale aj masmédiá, reklamné agentúry a politické strany⁵.

³ MUCHOVÁ, L. *Úvod do náboženskej pedagogiky*, s. 82.

⁴ ŠVEC, Š. *Základné pojmy v pedagogike a andragogike*, s. 135.

⁵ MUCHOVÁ, L. *Úvod do náboženskej pedagogiky*, s. 83.

Ľudia sú okrem nenáboženského prostredia určitým spôsobom „obklopení“ aj náboženským⁶ prostredím. Hovoríme o tzv. *náboženskej socializácii*⁷, keď sú ľuďom sprostredkované okrem všeobecných kultúrnych aj špecificky náboženské a cirkevné systémy hodnôt, normy a symboly. Tieto majú byť v priebehu socializačného procesu vyučované a postupne zvnútorňované. K náboženským socializačným činiteľom patrí rodina, školy (cirkevné a štátne, poskytujúce výučbu náboženskej výchovy), cirkevná práca s deťmi a mládežou, verejná mienka, reklamy, literatúra pre mládež...

Najvýznamnejšou zložkou tohto komplexného javu – socializácie - je výchova v tom najširšom slova zmysle. Pod výchovou v širšom slova zmysle rozumieme zámerné, sústavné a organizované pôsobenie relevantného prostredia na človeka, ktoré kultivuje jeho vzťah k svetu. Frekventovaným synonymom tohto pojmu je edukácia (z latin.). *educare* – vychovávať).

Ide teda o cieleňé pôsobenie na človeka určitými osobami a inštitúciami, v určitej pravidelnosti, podľa určitých cieľov a noriem, pri použití určitých prostriedkov počas celého života človeka. Zámerom je pretváranie jednotlivca po stránke telesnej a duševnej, prostredníctvom náboženskej výchovy aj duchovnej zložky osobnosti, a to smerom k dokonalejšej forme života, k plneniu istých životných ideálov a poslania, k osvojeniu si istých hodnôt, k sebareflexii a pod. Typickými znakmi výchovy teda sú:

- cieľavedomosť;
- zámernosť;
- komplexnosť;
- formatívnosť (formovanie vzťahu človeka k prírode, k spoločnosti a k sebe).

DEFINÍCIA (3): *Výchova sa všeobecne vymedzuje ako riadené, zámerné, cieľavedomé, plánovité a komplexné pôsobenie na us pôsobenie človeka plniť isté životné ideály, osvojiť si isté hodnoty. Ide o špeciálne organizovný a usmerňovaný proces cieľavedomého pôsobenia a vnútorného vývinu subjektu, ktorý sa realizuje v intenciách spoločenských podmienok.*⁸

V rámci výchovy dochádza k dvom procesom: *učeniu*, ktoré predstavuje usmerňovaciu, riadiacu, ovplyvňujúcu, vopred naplánovanú činnosť; a *učeniu sa*, prejavujúcemu sa žiadúcimi zmenami v poznaní, správaní sa, komunikovaní a pod. V tejto súvislosti uvedieme ešte jeden pojem, s ktorým budeme v nasledujúcich častiach našej práce pracovať. Ide o pedagogický pojem *výučba* ako komplementárny pojem pre označenie oboch vyššie uvedených javov - učenia a učenia sa⁹.

Veľmi často sa u nás chápe výchova v zmysle *princípu výchovnosti vyučovania*. Pod *výchovou* v *užšom zmysle* rozumieme mravnú výchovu, výchovu zameranú na rozvoj charakteru, morálnych vlastností, osobnej disciplíny a osvojenie pravidiel spolunažívania členov ľudskej spoločnosti¹⁰ – výchovu k prosociálnym motívom. Pracuje s pojmami ako napr. vychovaný/nevychovaný žiak, mravný človek a pod.

⁶ Podľa spomínaného diela L. MUCHOVEJ (s. 23) pojem *náboženstvo* možno chápať v dvojakom zmysle:
- v užšom slova zmysle ako odpoveď na otázky o zmysle inštitucionalizovaného náboženstva (napr. kresťanstvo či islam a ich vzťah k Najvyššiemu)

- a v širšom slova zmysle ako nábožensko-pedagogicky relevantné javy (napr. dôvera, vďačnosť, odpustenie, nádej, vnímanie hlbších, transcendentných dimenzií...).

⁷ MUCHOVÁ, L. *Úvod do náboženskej pedagogiky*, s. 81.

⁸ VIŠŇOVSKÝ, E, KAČÁNI, VI. et al. *Základy školskej pedagogiky*, s. 42, 127.

⁹ ŠVEC, Š. *Základné pojmy v pedagogike a andragogike*, s. 63.

¹⁰ HALAJ, J. *Úvod do pedagogických vied*, s. 11.

1.2 DEFINÍCIA A PREDMET NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY

Všeobecne sa ciele výchovy odvodzujú z troch rôznych vzťahov človeka, ktoré vo svojom živote realizuje a prežíva. Podľa Kosovej¹¹ ide o vzťahy k sebe, k ľuďom a k svetu. Hoci správne poňatá náboženská výchova všetky tieto vzťahy a potrebu ich poznávacieho, pretváracieho a hodnotiaceho charakteru rešpektuje a reflektuje, predsa jej najdôležitejšou úlohou je sústrediť sa na ďalší, sekulárnou výchovou nepreferovaný vzťah – na vzťah človeka k Bohu.

DEFINÍCIA (4): *Náboženská výchova predstavuje takú výchovu, ktorá uvádza človeka do vzťahu k Bohu, poukazuje na konkrétny zmysel života, predstavuje najvyššie morálne hodnoty, vytvára duševné spoločenstvo s inými, podobne zmýšľajúcimi ľuďmi¹².*

Táto špecifická úloha náboženskej výchovy zároveň pomáha zabezpečiť existenciu základných faktorov celkového rozvoja osobnosti dieťaťa:

- poskytuje možnosť osvojovania si základnej dôvery (charakteristika viery v Boha ako dôvery), schopnosti spoľahnúť sa na druhých;
- pomáha zlepšiť komunikatívnu schopnosť dieťaťa tým, že ho vedie k nefalšovanému osobnému vzťahu nielen s ľuďmi, ale aj s Bohom, s ktorým sa učí komunikovať na osobnej úrovni (modlitba ako dialóg);
- učí dodržiavať mravné normy (kresťanstvo predpokladá určité etické spôsoby správania);
- umožňuje socializačný rozvoj osobnosti t. j. proces prípravy, uvádzania jedinca do kultúrneho dedičstva, a to objasňovaním jeho skúseností prostredníctvom tradícií (napr. poskytuje návod, príp. aj vysvetlenie určitých rituálov, liturgie, symbolov).

Náboženská výchova teda nie je len nejakým prívieskom všeobecnej výchovy, ako sa to javí z praxe škôl, ale má zohrávať jedinečnú úlohu v rozvíjaní duchovnej dimenzie osobnosti. Niektoré súčasné školské systémy si tento jej prínos uvedomujú, čo reflektujú vo svojom kurikulu, napr. v Anglicku.

Spoločensky významnou súčasťou náboženskej výchovy je aj snaha o šírenie a aplikovanie biblických mravných princípov do praxe. Pretože, ako hovorí L. Gajdošová¹³, „pokiaľ bude *mravnosť* jedinca v spoločnosti smiešna, mravná výchova mládeže bude nesmierne ťažká. Jej zintenzívnenie by sa malo ... odrážať aj v dobre premyslených programoch rozvoja ekonomického a spoločenského života, sociálneho zabezpečenia, *rozvoja duchovnej sféry*¹⁴, kultúry, vzdelávania, vedy atď.”

Takto definovaná náboženská výchova chce poukázať na existenciu a dôležitosť náboženskej skúsenosti. Nezačína uvádzaním dieťaťa do určitého inštitucionalizovaného náboženstva. Jej prvou úlohou je rozvíjať dieťa v duchovnej oblasti, otvoriť mu oči pre skúsenosti, ktoré sú prístupné každému duchovne bdelému človekovi, majúcemu zmysel pre tieto hodnoty.

¹¹ CEJPEKOVÁ, J., KOSOVÁ, B. *Učebné texty zo všeobecnej pedagogiky*, s. 25.

¹² MUCHOVÁ, L. *Úvod do náboženskej pedagogiky*, s. 19.

¹³ GAJDOŠOVÁ, L. *Mravné potreby osobnosti*, s. 28-29.

¹⁴ kurzíva pridaná

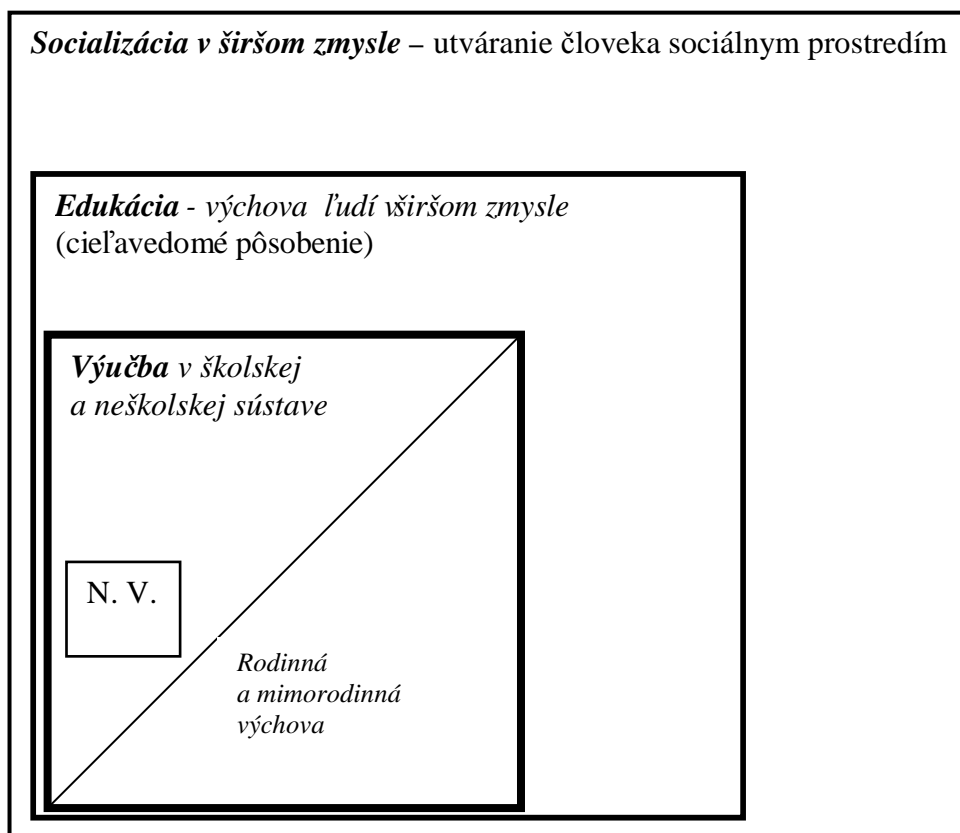
Pod náboženskou výchovou môžeme rozumieť výchovu v rámci ktoréhokoľvek náboženstva. My sa v ďalších kapitolách našej práce budeme zaoberať len „kresťanskou náboženskou výchovou“, aj keď niekedy použijeme len prívlastok „náboženská“. Vychádzame totiž z bežnej terminológie, používanej v praxi slovenského školstva, ktorá takto označuje vyučovací predmet na štátnych školách, ktorým sa vlastne oficiálne pomenúva konfesijná „kresťanská náboženská výchova“.

Kresťanská náboženská výchova sa zameriava na sprostredkovanie čo najvernejšieho biblického obrazu kresťanského Boha. Cieľom je, aby vychovávaný mohol vidieť Boha ako toho, kto ľudí miluje a k láske vyzýva.

Prevládajúcimi špecifickými dôrazmi kresťanskej náboženskej výchovy by mali byť nasledovné:

- rozvíjať v človeku biblicky správny vzťah k Bohu ako k Stvoriteľovi a Spasiteľovi;
- formovať morálne hodnoty, vzťah k práci a jej výsledkom, k povinnosti, ku kráse;
- rozvíjať úctivý vzťah k celému Božiemu stvoreniu vrátane seba samého, úctu k ľuďom bez rozdielu národnosti, rasy a farby pleti, lásku k cirkvi;
- ponúkať pohľad na zmysel a cieľ ľudského života a prostriedky na jeho dosiahnutie.

Obr. č. 1: Pojmový kontext náboženskej výchovy, spracovaný podľa Š. Šveca¹⁵

¹⁵ ŠVEC, Š. *Základné pojmy v pedagogike a andragogike*, s. 138.

Jej ďalším významným rysom je biblický pohľad na dieťa, na nutnosť poznania reality hriechu a potreby odpustenia v živote každého človeka a na obmedzené možnosti dosahovania cieľov len prostredníctvom výchovy. Učiteľ kresťanskej náboženskej výchovy vie, že k správ- nemu duchovnému vývoju dieťaťa je okrem výchovy nevyhnutné zvestovanie evanjelia. Zá- merom je priviesť človeka k zodpovednej samostatnosti, ktorá je otázkou ľudského svedomia, a ktorého prehĺbenie je hlavným dôsledkom prijatia evanjelia. Živé evanjelium okrem toho vzbudzuje v učiteľovom srdci skutočnú lásku, ktorá je nosným pilierom jeho úspešnej vý- chovnej činnosti.